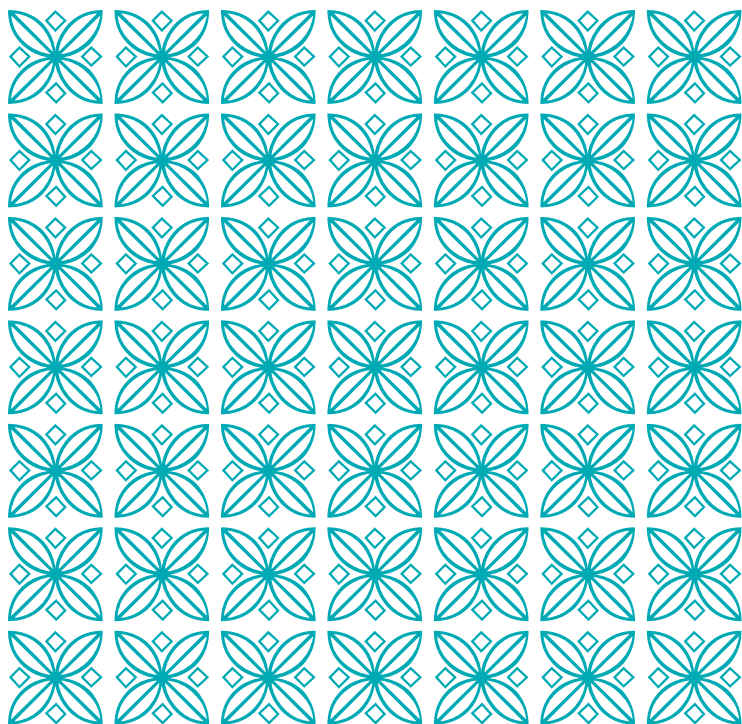

Goethe

La Marguerideta

Escenes del Faust

Traducció de Joan Maragall

EDITORIAL BARCINO

El *Faust* és possiblement l'obra més important i una de les més famoses de Goethe i un dels episodis més coneguts i més emotius de l'obra és *La Marguerideta*, que ja des del moment de la seva publicació al segle XIX va gaudir d'un ampli ressò per tot Europa. L'obra ens explica la història d'una noia senzilla i innocent que sucumbeix a la seducció d'un estudiós d'edat madura en plena crisi existencial, fins al punt de veure's arrossegada a infringir normes de la moral establerta, amb el subsegüent resultat de crims –indirecte, el de la mare; directe, el de la filleta– pels quals és condemnada a mort per la justícia humana, i que només *in extremis*, cal creure, aconsegueix ja penedida de salvar-se en el món del més enllà.

Maragall, ja aleshores un prestigiós poeta, va decidir traslladar-la al català, d'acord amb la seva voluntat de connectar la cultura catalana amb l'europea del moment. Alhora que estava convençut de la importància de les traduccions, ja que aquesta, deia, «suggereix formes noves, fa descobrir riqueses de l'idioma desconegudes, li dona tremp i flexibilitat, el dignifica per l'altura de lo traduït, i en gran part li supleix la falta d'una tradició literària pròpia i seguida».

En aquesta edició, a banda de poder llegir de nou el text de Maragall, hi trobem un estudi introductori de Josep Murgades Barceló, que ens el situa en el seu context i ens en destaca la importància històrica.

Josep Murgades Barceló (Reus, 1951), catedràtic (jubilat i emèrit) de filologia catalana a la Universitat de Barcelona. Estudiós del Noucentisme. Editor filològic d'obres d'Eugeni d'Ors i de Pompeu Fabra. Codirector de la revista de llengua i literatura *Els Marges*. Traductor de Goethe, Kafka, Panizza, Hesse, Mann, Klabund, Bernhard.

GOETHE

LA MARGUERIDETA
ESCENES DEL FAUST

Traducció de Joan Maragall

Estudi introductori
Josep Murgades

Editorial Barcino
2022

Biblioteca Històrica de la Traducció Catalana

Volum 7

Consell d'edició de la col·lecció:

Denise Boyer (La Sorbonne - Université de Paris IV), Helena Buffery (University College Cork), Roger Friedlein (Ruhr-Universität Bochum), Enric Gallén, coordinador (Universitat Pompeu Fabra), Jaume Pòrtulas (Universitat de Barcelona), Patrizio Rigobon (Università Ca' Foscari Venezia), Joan Santanach, coordinador (Universitat de Barcelona), i Joan Ramon Veny-Mesquida, coordinador (Universitat de Lleida).

La Biblioteca Històrica de la Traducció Catalana és una iniciativa de

Càtedra Màrius Torres
d'Estudis sobre Patrimoni Literari Català

FUNDACIÓ////**CARULLA**

Amb la col·laboració de

Aquest volum ha estat elaborat en el marc del projecte FFI2014-54915-P, finançat pel Ministerio de Economía y Competitividad, i també en el dels Grups de Recerca d'Estudis de Traducció, Recepció i Literatura Catalana (2017 SGR 224) i Identitats en la Literatura Catalana (2017 SGR 599), consolidats, de l'AGAUR de la Generalitat de Catalunya.

Primera edició: febrer 2022

© de l'estudi introductori, Josep Murgades i Barceló

Reservats tots els drets d'aquesta edició:

Editorial Barcino, S.A.

Via Augusta, 252-260, 5è

08017 Barcelona

www.editorialbarcino.cat

DL B 1468-2022

ISBN: 978-84-7226-899-9

Edició núm.: 878

Disseny de la coberta: Claudi Usandizaga

Disseny de l'interior i maquetació: El Calaix

Correcció ortotipogràfica: Manel Xicota

Fotocomposició i impressió: Fotoletra, S. A.

TAULA

ESTUDI INTRODUCTORI, de Josep Murgades	9
1. Incidència d'una traducció	11
2. Emmirallament germanitzant	12
3. Maragall devot de Goethe	12
4. Traducció: suplència, compleció, enriquiment	14
5. Traducció i escenificació de <i>La Marguerideta</i>	16
6. Traduir: acostament o diferencialitat?	20
7. <i>La Marguerideta</i> : recepcions Diverses	21
8. Balanç conclusiu	24
Bibliografia	27
Goethe, <i>La Marguerideta</i> . Facsímil	31

ESTUDI INTRODUCTORI
Josep Murgades

Tot adoptant i adaptant llum del Nord: Maragall davant Goethe

*La traducció és l'oxigen de les comunitats
de parla limitada i les tradicions oblidades.*

George Steiner (1999: 127)

1. INCIDÈNCIA D'UNA TRADUCCIÓ

De tots els textos reeditats (almenys fins ara) en aquesta meritòria Biblioteca Històrica de la Traducció Catalana, és aquest de *La Marguerideta* del *Faust* de Goethe, en versió de Joan Maragall, possiblement el que en el seu moment va gaudir, en to encomiàstic com discrepant, d'un més ampli ressò.

És també, i això ja sens cap mena de dubte, el que s'ha vist beneficiat d'una més aprofundida i professional monografia: la de Jaume Tur (1974), veritable capdavanter en molts sentits dels estudis de traductologia en el context cultural del país —raó per la qual és més de doldre que el seu nom no aparegui al *Diccionari de la Traducció Catalana* (2011).

2. EMMIRALLAMENT GERMANITZANT

Diversos factors concorren en aquesta, comparativament, més gran audiència: a) la rellevància d'autor traduït i d'autor traductor en llurs àmbits respectius, universal evidentment el de Goethe, català i també hispànic el de Maragall; b) l'especial circumstància històrica en què es troben la llengua i la literatura catalanes —i, al capdavant, la societat que les té per pròpies— a l'època en què aquest es decideix a incorporar-hi part de l'obra d'aquell, així com també la d'altres autors germànics no menys rellevants: Schiller, Novalis, Nietzsche; c) la dedicació singular, intel·lectual i personal de Maragall per aquells mateixos anys.

Un tombant de segle, el del XIX-XX, durant el qual Catalunya es troba immersa en un «procés de transformació de la cultura catalana de cultura tradicionalista i regional en cultura moderna i nacional», tot sigui dit amb la definició canònica a hores d'ara que Marfany (1975: 34) va establir del Modernisme. Convertida doncs la Catalunya de llavors, per dir-ho ara metafòricament, en una esponja de receptivitat, sovint indiscriminada, envers tot allò provinent sobretot d'Europa. I d'entre les múltiples i varies propostes de renovació ofertes per aquesta, la triada per Maragall comença llavors a obrir-se pas: la germànica.¹

---

¹ «Hatte Katalonien bisher vorwiegend im französischen und, in geringerem Maße, im italienischen Einflußbereich gestanden, so wandte es sich jetzt vor allem der germanischen Welt zu, die in ihrer robusten Kraft den Katalanen als eine Art Gesundbrunnen erschien, als entschiedenster Gegensatz zu dem der Dekadenz überantworteten kastilischen Spanien» [Si Catalunya havia estat fins llavors preferentment sota l'àmbit d'influència francesa i, en menor mesura, italiana, ara es girava sobretot cap al món germànic, que en la seva robusta fortalesa s'apareixia als catalans com una font salutífera, en contraposició a l'Espanya castellana, abocada a la decadència] (Hina 1972: 300).

BIBLIOTECA POPULAR
DE «L'AVENÇ»

GOËTHE

LA MARGUERIDETA

ESCENES DEL «FAUST»

Drama en tres actes i vuit quadros

Llibreria «L'Avenç»: Ronda de l'Universitat, 20
BARCELONA

Num. 21

50 centims

EN PREMSA

- GABRIEL ALOMAR: **Una vila que s mor. — Tot passant.**
XAVIER DE MAISTRE: **Viatge al voltant de la meva cam-
bra.** Traducció de R. Patxot i Jubert.
LA ROCHEFOUCAULD: **Maximes i pensaments morals.**
Traducció de J. Roca Cupull.
PASCAL: **Pensaments.** Traducció de Manuel de Mon-
toliu.
LITTRÉ: **Positivisme.** Traducció d'Albert Aldrich.

EN PREPARACIÓ

- AUSIES MARCH: **Cants d'amor.**
ANTONI M.ª ALCOVER: **Contarelles.**
JOAN ROSSELLÓ: **En Rupit,** novel·la.
BERNAT METGE: **Somni** (obra del XIV^è segle).
ENRIC IBSEN: **Espectres,** drama en quatre actes. Tra-
ducció de Pompeu Fabra i J. Casas-Carbó.
J. MASSÓ TORRENTS: **Croquis Pirenencs** (tercera i últi-
ma serie).
E. GUANYABÉNS: **Poetes francesos contemporanis.** Tra-
duccions.
JASMIN: **Poesies.** Traducció del provençal de Mateu
Obrador.
SILVI PELLICO: **Les meves presons.** Traducció de J.
Barrera.
SHAKESPEARE: **Otello,** tragedia en cinc actes. Traduc-
ció de J. Massó Torrents.
UGO FOSCOLO: **Últimes cartes den Jaume Ortis.** Tra-
ducció de C. Lluís Viada i Lluch.
GËTHE: **Werther.** Traducció de Joan Maragall.
BALZAC: **Noveles.**
SALVADOR GUINOT: **Capolls mustigats.**
PERE PORTER: **Viatge a l'Infern** (del XVII^è segle).
JOAN PUJOL DE MATARÓ: **La Batalla de Lepant** (poema
del XV^è segle).
FRANCESC ARAGÓ: **Historia de la meva juvenesa.** Tra-
ducció de Pere Vidal.

LA MARGUERIDETA

D'aquesta obra s'ha fet un tiratge especial de
100 exemplars en paper satinat

GOETHE

La Marguerideta

ESCENES DEL «FAUST»

DRAMA EN TRES ACTES I VUIT QUADROS

TRADUCCIÓ DE JOAN MARAGALL

BARCELONA

BIBLIOTECA POPULAR DE «L'AVENÇ»

1904

Ningú podrà reimprimir ni representar aquesta obra
sense permís del traductor.

TIP. «L'AVENÇ»: RONDA DE L'UNIVERSITAT, 20

ADVERTENCIA

ADVERTENCIA

En el Faust den Gæthe hi ha una part, la més viva, que s'ha fet popular per tot arreu: el drama de la Marguerideta. Però aquest drama l'hem vist, generalment, a través del convencionalisme de l'òpera, es dir, en una atmosfera musical, quasi bé sempre poc adequada, cantat en italià, desfigurat en libretti, entremig de clars de lluna i resplendors d'infern, dimonis vermells, tiples enfarinades, tenors am collant i barret de plomes, romanzettas i romancets, etc. Així es que, encara que l'public ha percebut el punyent drama humà que hi havia a dintre, l'ha percebut d'una manera massa sentimental

(en el mal sentit de la paraula), massa distant de la vida.

Aquesta separació de l'art i la vida es una calamitat, i per això m'ha semblat que un drama tant fonament humà com aquest seria molt profitós fer-lo conèixer en la nostra llengua, no solament sense música, sinó també representat com si passés avui i aquí, perquè, en realitat, passa per tot i sempre.

La Marguerideta es aquella noia menestrala que trobavem cada dia pel nostre carrer, riallera i enjogaçada amb amigues seves; que després observavem que un senyor la seguia, un senyor encara jove, però molt seriós, que anava sempre amb un altre, antipàtic, burleta, mala fatxa; que després la vèiem menos, i un dia varem trobar tota transmutada, com marcida, i varem pensar: «Alguna n'hi passa». Després l'hem perduda de vista... o pot-ser l'hem coneguda més d'aprop a la Marguerideta, i li sabem la trista història... O pot-ser, per un costat o altre, la tenim sobre la consciència.

Doncs, a veure-la, a veure la vida feta art, es dir, bellament intensificada i redemptorament punyenta; a veure l drama pur, nu d'accidents destorbadors.

Aquest ha sigut el meu intent, i així me sembla que s'hauria de fer am totes les grans obres d'art que, contenint un fort sentit universal, han sigut naturalment presentades dintre una realitat particular: realitzar-les altra vegada dintre de cada particularitat de temps i de lloc, perquè així la seva universalitat resulti sempre, i per tot arreu, viva i penetrant, i manifesti la profunda unitat de l'art i de la vida.

I aquesta es la pedra de toc del gran art.

Fixeu-vos en les obres d'Esquil, de Shakespeare o de Molière, i restareu meravellats de lo poc que haurieu de tocar d'algunes d'elles pera fer-les sentir com drames d'avui.

Corneille o Racine, Lope o Calderon, no resistirien tant bé la provatura: l'acció i el sentiment dels seus personatges pot-ser encara

s'aguantaria; però pera donar-lo com a cosa d'avui els haurieu de fer parlar d'una altra manera: el seu llenguatge està massa condicionat a una superficial moda literaria.

Encara més hi estan, no sols en el llenguatge, sinó també en l'acció i en el sentir, els personatges del teatre neo-romantic; de manera que ls d'aquest, am tot i haver-se produït tant a la vora vostra, si ls poseu en contacte am la realitat present, sen van a miques.

Proveu de tocar-li l casc al Manrique de El Trovador o bé l corn a l'Hernani: ja veureu lo que passarà. Però al Prometheu, a l'Hamlet, al Tartuf i al Mefistofil ja ls hi podeu fer tot lo que volgueu: ells sempre queden iguals.

Aquesta mena d'eternitat de l'art gran es la que jo he provat de fer gaudir al nostre poble al presentar-li, viva en ell, la Marguerideta de Goethe.

M'agradaria que la provatura m reeixís: primer, pel bé que li faria, i, després, perquè

---

altres fossin moguts a fer millor, obra igualment bona, aplicant-la a les grans creacions del geni artístic universal, fent-les ben catalanes, perquè això seria fer als catalans ben homes, que al cap-d'avall es a lo que tots anem.

PERSONATGES

L'ENRIC, home fet, senyor.

EL COMPANYY, mal home, senyor.

LA MARGUERIDETA, noia menestrала.

EN VALENTÍ, germà de la Marguerideta, soldat.

LA SENYORA MARTA, veïna de la Marguerideta.

LA LISETA, una amiga de la Marguerideta.

Gent del poble, estudiants, burgesos, senyoretes, un cego, veus interiors, chors i el Mal-esperit.

Aquesta obra va representar-se per primera vegada en el Teatre de les Arts, per la companyia del «Teatre Intim», la nit del 16 de Novembre de 1903, baix el següent repartiment:

ENRIC, senyor Cunill; EL COMPANYY, senyor Gimenez; MARGUERIDETA, senyoreta Ferrer; VALENTÍ, senyor Abizanda; SENYORA MARTA, senyora Cardaldas; LISETA, senyoreta Cazorla; EL MAL-ESPERIT, senyor Marxuach.

Director artistic: D. Adrià Gual.

ACTE PRIMER

ACTE PRIMER

QUADRO PRIMER

Es diumenge. Una plaça. Se veu passar gent.

TREBALLADOR PRIMER

Per què anem cap aquí?

TREBALLADOR SEGON

Per anar dret a les Casetes.

TREBALLADOR TERCER

Valdria més anà al molí.

TREBALLADOR SEGON

Valdria més a les Fontetes.

TREBALLADOR PRIMER

No, que hi ha massa mal camí.

TREBALLADOR TERCER

Tu cap on vas?

TREBALLADOR PRIMER

Jo allà on volgueu.

TREBALLADOR SEGON

Seguiu-me a mi: no us en penedireu.
Trobarem noies maques i bon vi
i diversions de tota mena.

TREBALLADOR SEGON

Cah, mestre, cah! Ja ho sé on vols dî,
que encara men cou l'esquena.
(*Sen van. Compareixen minyones.*)

MINYONA PRIMERA

No, noia, no. Men vaig, que es tard.

MINYONA SEGONA

Apa, que l trobarem a la verneda.

MINYONA PRIMERA

Sí, grans mercès! Set posarà al costat,
no més ballarà am tu en el ball del prat,
i jo plantada allí com una bleda.

MINYONA SEGONA

No: em va dir que vindria acompanyat.

Deurà vení amb aquell del cap riçat.
(*Sen van. Compareixen estudiants.*)

ESTUDIANT PRIMER
(*veient a les minyones*)

Rellamp! Quines xicotes! I van llestes!
Tu, vine, corre, seguim-les ben d'aprop.
No hi ha res com vi vell, tabaco fort
i una raspa vestida de les festes.
(*Compareixen senyoretes.*)

SENYORETA PRIMERA (*pels estudiants*)
Guaita aquests joves. Qui ho diria?
Ni un se n'acosta per remei.
Podent anà am tant bona companyia,
sen van darrera del servei.
(*Sen van. Compareixen estudiants.*)

ESTUDIANT PRIMER
No vagis tant depressal Aquí darrera,
veus aquestes que vénen, que vesteixen tant
L'una m'agrada, la primera: [bé?
s'està en el meu carré.
No caminem tant,
i ens hi ajuntarem quan passaran.

ESTUDIANT SEGON
No, noi, no: no estic per tractes
am gent fina: les raspetes,

am les mans que han fet dissabte,
al diumenge saben fer-te unes festetes!
(*Sen van. Compareixen burgesos.*)

BURGÉS PRIMER

D'aquest arcalde nou en sé unes quantes!
Desde que ho es no n va poc de tivat!
I al cap d'avall, què fa per la ciutat?
Jo lo que veig que tot va pitjor que antes:
cada dia més lleis i més raons,
i cada dia més contribucions.

UN CEGO POBRE (*am cantarella*)

Senyoreta i senyoret
que s passegen tant festius,
girin els ulls compassius
an aquest pobret ceguet.
En 'questa santa diada,
i am tota la companyia,
allarguin aquestes mans
perquè tots la celebrem
am salut i alegria.

BURGÉS SEGON

A mi en dies així me plau parlar de guer-
ara diu que allà en les terres [res:
del Turc s'hi barallen les nacions.
Tot bevent un gotet aprop de la finestra,

i, bo i mirant els barcos, armarem gran pa-
prò després cap a casa i prou raons. [Iestra;

BURGÉS PRIMER

Sóc del mateix parer: lluny, el traüt!
Que allí s rompen els òssos? Perquè hi van.
Ja sen pot anar tot al botavant
mentre ns deixin està a casa am quietut.
(*Sen van. Compareix una vella.*)

UNA VELLA

(*a les burgesetes que s'han quedat aturades
amb altres*)

Que va bonica i que es hermosa!
Faria perdre a un home, tant se val.
No siga així tant orgullosa!
Si li convé quelcom, jo tinc lo que li cal.

BURGESETA PRIMERA

Anem, anem, que no ns hi vegin
amb aquesta vellota aquí parlant.

BURGESETA SEGONA

Sabs? Es aquella que fa veure ls promesos
per la nit de Sant Joan.

BURGESETA TERCERA

A mi mel va ensenyar dintre un got d'ai-
Era un vestit així... com militar. [gua.

Per tot on vaig miro si l trobo,
prò encara no l'he trobat.

(Sen van.)

(D'entremig de la gent surt la Marguerideta i l'Enric que ve seguint-la, i quan són davant de l'escena l'emprèn.)

ENRIC

Hermosa... senyoreta, si es gustosa
de que vagi am vostè, li faré companyia

MARGUERIDETA

Jo no ho só senyoreta... ni só hermosa...
i ja hi sé anar soleta a casa mia.

(Sen va depressa.)

ENRIC

I que es bonica, Déu del cel!
Tant recullida i tant complerta,
jo mai he vist cosa semblant
i al mateix temps bon xic esquerpa.
Jo crec que m'ha robat el cor.
El llavi fresc, la galta en rosa...
Encara m sembla que la veig
amb els ulls baixos fent resposta.
Que resoluta se n'ha anat,
i doblement així m'ha enamorat.

(Arriba l Company cercant l'Enric. Aquest, desseguida que l veu, l'agafa i el porta en di-

recciò on se n'ha anat la Marguerideta, signant-la.)

Escolta: vui aquella noia.

EL COMPANYY

Quina?

ENRIC

Aquella, veus, que sen va cap allà.

EL COMPANYY

Aquella? Ah! Sí: ve de confessar. Jo estava entafurat per allà prop del confessionari i he vist com el capellà l'absolia. Me sembla que es una beneita d'aquelles que s'confessen per qualsevol cosa. No farem res.

ENRIC

Anem! No passa dels quinze anys!

EL COMPANYY

Oh! I que ns tornem fatxendes! Sembla que ja tot te siga poc i que no hi hagi virtut que t puga resistir. Vas molt depressa.

ENRIC

Bé, bé: prou lliçons, senyor mestre. En poques paraules estarem entesos. Si aquesta

criatura no dorm aquesta nit en els meus braços, tu i jo ja hem acabat.

EL COMPANYY

Però, home, pensa que no s pot fer tot lo que s vol. Me calen quinze dies, pel cap baix, no més que per trobar una ocasió.

ENRIC

Quinze dies! Si jo tingués calma per una estona no més, poc necessitaria a un com tu per conquistar una noia així.

EL COMPANYY

Gaire bé sembles un francès, de vanitós. Creu-me, no t'ho prenguis d'aquesta manera. Que n treuras d'anar tant de dret, a la fi? No disfrutaras de bon troç tant com si tu mateix, am tota la traça, te vas preparant la noia al teu gust. Aixís ens ho ensenyen els llibres més vells que parlen d'aquestes coses.

ENRIC

No m calen amargants a mi: ja tinc prou bona gana.

EL COMPANYY

Bé, doncs: tant se val. Ara, parlant seriosament, te diré que an aquesta noia no hi

arribaras així com així. A sò de tabals no n treuriem pas res: cal conformar-se a dur la cosa am manya.

ENRIC

Doncs, dona-m alguna cosa d'aquest àngel de Déu, o porta-m a casa seva. Vui tocar alguna cosa que l'hagi tocada: un llaç, un objecte que ella hagi dut al damunt.

EL COMPANYY

Vaja: perquè vegis la meva bona voluntat per la teva pena amorosa, avui mateix te duré a dins de la seva cambra.

ENRIC

I ella hi serà? Serà meva?

EL COMPANYY

No encara, home, no encara! Però allí, tot sol, respirant l'aire que ella respira, entre-tindras l'amor amb esperances del goig que ha de venir.

ENRIC

Anem-hi, doncs.

EL COMPANYY

No encara: es massa dejorn.

ENRIC (*anant-sen*)

Ah! Cerca-m alguna cosa, algun present
que jo puga deixar-li alli.

(*Sen va.*)

EL COMPANY (*sol*)

Un present! Ah! Molt bé! Es la gran
manera. Ja n conec jo de bells indrets ont hi
han amagats antics tresors... Va! Anem-hi a
donar un cop d'ull.

QUADRO SEGON

Una cambra xica i neta. Es al cap-vespre.

MARGUERIDETA
(*lligant-se ls cabells*)

No sé què donaria per saber
qui era aquell senyor.

Semblava molt com cal.

Feia cara d'esser de casa noble,
sinó tampoc s'hauria atrevit tant.

(*Sen va. Compareixen l'Enric i el Company.*)

EL COMPANY

Entrem a poc a poc. Ja som a dins.